

соединении // Российский физиологический журнал им. И.М. Сеченова. – 2000. – Т. 86, №10. – С. 1293-1299.

9. Полетаев Г.И., Волкова Е.М., Ахтямова Д.А. и др. Влияние гидрокортизона на нервно-мышечную передачу в скелетных мышцах лягушки // Физиологический журнал СССР им. И.М. Сеченова. – 1985. – Т. 71, №4. – С. 488-491.

10. Durant N.N., Briscoe J.R., Katz R.L. The effects of acute and chronic hydrocortisone treatment on neuromuscular blockade in the anesthetized cat // Anesthesiology. – 1984. – Vol. 61. – P. 144-150.

11. Коркач В.И. Мембранный потенциал мышечных волокон под влиянием кортикотропина и гидрокортизона // Физиологический журнал. – 1991. – Т. 37, №6. – С. 95-99.

12. Braun S., Sarkozi E., McFerrin J. at al. Hydrocortisone influences voltage-dependent L-type calcium channels in cultured human skeletal muscle // J. Neurosci. Res. – 1995. – №6. – P. 727-733.

13. Сергеев П.В., Духанин А.С. Роль мембранотропных эффектов глюкокортикоидов в реализации их фармакологической активности // Бюллетень экспериментальной биологии и медицины. – 2002. – №9. – С. 214-216.

14. Bowes S.B., Jackson N.C., Papachristodoulou D. at al. Effect of corticosterone on protein degradation in isolated rat soleus and extensor digitorum longus muscles // J. Endocrinol. – 1996. – №3. – P. 501-507.

15. Cheema I.R., Wadley A.M., Prospere V. Comparison of the effect of acute and chronic glucocorticoid excess on protein synthesis in rat skeletal muscles of different fibre composition // Biomed. Lett. – 1994. – №196. – P. 303-310.

16. Weinstein S.P., Paquin T., Pritsker A. at al. Dexamethasone inhibits the activation of glucose transport in rat skeletal muscle by both insulin and non-insulin-related stimuli // Diabetes. – 1995. – №4. – P. 441-445.

УДК 338.24(477)

ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ МАЛОГО БІЗНЕСУ ЗА УМОВ ПОДАЛЬШОГО РЕФОРМУВАННЯ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

**Стабіас С.М.
Селіванова Ю.В.**

Актуальність теми даного дослідження із світового досвіду і практики господарювання, які свідчать, що найбільшою ознакою ринкової економіки є співіснування й взаємодія великих, середніх і малих підприємств, їх оптимальне співвідношення і функціонування, що забезпечує гармонійність економіки за умов ринку.

Проте у процесі ринкових трансформацій в Україні діловий клімат залишається несприятливим не тільки для великих і середніх підприємств, а також і для малого бізнесу. Суттєвих зрушень у розвитку цього сектора ринкової економіки на даний час не відбувається, бо існує низка проблем та

перешкод, які гальмують розвиток та функціонування малого підприємництва в Україні та її регіонах.

Поміж тим, згідно зі «Стратегією економічного та соціального розвитку України на 2004-2015pp.» [1] малий бізнес має посідати особливе місце в економічній системі, відіграє важливу роль у підвищенні зайнятості населення та послабленні соціальної напруги, забезпеченні економічної стабільності та інноваційного зростання, створенні передумов для становлення середнього класу.

Саме підприємства малого бізнесу вважаються однією з головних рушійних сил економічного розвитку, дієвим засобом структурної перебудови, подолання диспропорцій на окремих, вузьких сегментах ринку, активізації інноваційної діяльності, розвитку конкуренції, утворенні нових робочих місць, зниження безробіття та подолання бідності. Малий бізнес є своєрідним способом існування і стимулом самовдосконалення, виступаючи універсальним інструментом участі мільйонів громадян як в економічному житті своєї країни, так і в міжнародному поділі праці [2, С.4].

Малий і середній бізнес є пріоритетом розвитку будь-якої держави з перехідною економікою, дзеркальним відображенням процесу демократичних реформ в країні. Малий та середній бізнес здатний набагато швидше реагувати на кон'юнктуру ринку – регулювання попиту та пропозиції, дає більше можливостей таким підприємствам знайти свою нішу у виробництві товарів і послуг, а, отже, і більше шансів на виживання в періоди економічної нестабільності і катаклізмів.

Проте в теперішній час в Україні підприємства малого бізнесу ще не відіграють істотної ролі у економічному і соціальному житті суспільства. У національній економіці склалася ситуація, коли формування механізмів управління розвитком та підтримкою дрібних підприємств відбувається в певній мірі стихійно, за відсутності належної координації різних форм, методів, інструментів, інститутів підтримки розвитку підприємств малого бізнесу [3, С.12].

Теоретичним та практичним питанням розвитку малого бізнесу, розробці напрямків його підтримки присвячені дослідження багатьох вітчизняних та закордонних вчених, серед яких: Л. Дмитриченко, П. Єгоров, Т. Кондратюк, В. Краснова, О. Кужель, Й. Піхлер, В. Рубе та ін. Проте для того, щоб малий бізнес в Україні повністю виконував свої функції, необхідна комплексна та всебічна підтримка його розвитку. До того ж багатомірність та складність реальних умов розвитку малого бізнесу потребують подальших глибоких досліджень.

З огляду на це метою статті є дослідження теоретико-методичних підходів щодо проблем розвитку та функціонування малих підприємств, пошук нагальних шляхів вирішення цих проблем в умовах реформування економіки України.

Проведеним дослідженням встановлено, що спостерігається значне відставання України на рівні як абсолютних, так і відносних показників розвитку малих та середніх підприємств не тільки від розвинених країн

(табл.1), але й від країн пострадянського простору.

Так, питома вага працюючих на малих та середніх підприємствах в загальній кількості зайнятих осіб в Україні нижча, ніж в деяких країнах.

Таблиця 1

**Показники функціонування малого та середнього бізнесу
у 2002 році [4]**

Країна	Кількість суб'єктів МСБ, тис. одиниць	Кількість суб'єктів МСБ на 1000 осіб населення	Частка МСБ у загальній чисельності зайнятих, %	Питома вага МСБ у ВВП, %
США	19500	74,0	54	52
Японія	6450	49,6	78	55
Великобританія	3968	46,0	58	52
Польща	3147	51,3	61	60
Угорщина	1000	20,0	65	57
Україна (2006 р.) ¹	2302,4	47,8	35	12

¹ розраховано по сектору малих, середніх підприємств, фермерських господарств, фізичних осіб - СПД за визначенням національного законодавства.

Розглядаючи динаміку розвитку малих підприємств України за 2001-2009рр. можна зазначити зростання загальної кількості малих підприємств (табл. 2).

Одночасно з цим спостерігається зниження питомої ваги реалізованої продукції малими підприємствами до загального обсягу (значне збільшення 2006 року пояснюється іншою методологією підрахунку); збільшення кількості малих підприємств у розрахунку на 10 тис. осіб населення майже у 2 рази супроводжувалось збільшенням частки збитків від звичайної діяльності майже у два рази. Аналіз показників частки малих підприємств у виробництві та реалізації продукції в Україні у 2001-2009 рр. свідчить про стійку тенденцію до їх зниження. У 2009 році малі підприємства реалізували всього 16,6% всієї продукції в Україні.

Таблиця 2

**Показники розвитку малих підприємств в Україні у 2001-2009 рр.
[5]**

Показники	2001	2002	2003	2004	2005	2006 ¹	2007 ¹	2008 ¹	2009 ¹
Кількість МП на 10 тис. осіб населення	48	53	57	60	63	72	76	72	75
Кількість найманих працівників (штатні та позаштатні) тис. осіб	1807,6	1918,5	2034,2	1928,0	1834,2	2158,5	2154,3	2156,8	2067,8
Частка найманих працівників на МП до їх загальної кількості, %	17,1	18,9	20,9	20,2	19,6	23,5	23,7	24,3	25,2
Показники	2001	2002	2003	2004	2005	2006 ¹	2007 ¹	2008 ¹	2009 ¹
Частка обсягу	7,1	6,7	6,6	5,3	5,5	18,8	18,1	16,3	16,6

реалізованої продукції МП до загального обсягу реалізації, %									
Частка прибутку від звичайної діяльності до оподаткування малих підприємств до загального обсягу прибутку, %	9,1	9,3	9,1	8,2	7,9	17,2	14,0	16,5	22,9
Частка збитків від звичайної діяльності до оподаткування малих підприємств до загального обсягу збитків, %	17,6	18,8	20,6	25,4	30,6	40,2	42,2	37,6	29,0
Частка підприємств, що одержали збитки, до загальної кількості малих підприємств, %	38,1	38,2	37,1	35,5	35,2	33,7	32,8	37,3	39,9

¹ Дані сформовано з урахуванням змін відповідно до Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України з питань регулювання підприємницької діяльності» від 18.09.2008р. №523-VI

Проведене дослідження дає нам підставу стверджувати, що подоланню негативних тенденцій в розвитку малого бізнесу сприятиме нарощування обсягів виробництва в цьому секторі економіки, розвиток його експортного потенціалу, розширення участі у загальнодержавних та регіональних тендерах. Це можливо при наявності конкретних практичних кроків із загальнодержавної підтримки розвитку малого бізнесу. У свою чергу, практичні кроки мають бути науково обґрунтовані.

Проте до теперішнього часу у вітчизняній спеціальній літературі навіть не склалося науково обґрунтованого, однозначного визначення поняття малого бізнесу в Україні. На це, зокрема, вказує відомий вчений-економіст, професор П.В. Єгоров [2]. У цьому контексті зазначимо, що питання термінології не є абстрактною філологічною проблемою, і неоднозначність тлумачення понять може привести до багатоваріантності й неоднозначності розуміння їх вченими та законодавцями. П.В. Єгоров пропонує класифікувати підприємства на такі групи:

- мікропідприємства
- малі підприємства
- середні підприємства
- великі підприємства.

Поділяємо думку автора про те, що запропонований підхід дає можливість проаналізувати сильні і слабкі сторони кожної групи підприємств, визначити оптимальні варіанти їхнього співвідношення в економіці, розкрити соціально-економічну сутність малого бізнесу, його роль в оптимізації функціонування економічної системи [2, С.19].

Однією з головних перешкод у розвитку і функціонуванні малого

бізнесу в Україні є недостатнє нормативно-правове регулювання їх діяльності. Дієвість нормативно-правової бази залежить, перш за все, від того, на скільки він утвердиться у свідомості суб'єктів права. Підтвердженням цьому є існування в Україні тіньової економіки, тобто бізнесу, незалежного в своїх діях від нормотворчості держави стосовно її реєстрації, обліку і контролю. Формування нормативно-правового середовища є обов'язковою умовою, що забезпечує малим підприємствам економічну свободу, права, гарантії, що дозволяють усвідомлено займатися дозволеним законом бізнесом. Мета державної підтримки малого підприємництва має бути визначена, як створення умов для позитивних структурних змін в економіці України; сприяння формуванню і розвитку малого підприємництва, становленню малого підприємництва як провідної сили в подоланні негативних процесів в економіці та забезпечення сталого позитивного розвитку суспільства.

Основоположним моментом в нормативно-правовому забезпеченні розвитку підприємств малого бізнесу є законодавче регулювання оподаткування підприємств малого бізнесу. Сьогоднішня податкова політика держави перешкоджає нормальному функціонуванню та ефективному розвитку малого бізнесу. Так, в Україні діє близько 30 законів, що регулюють взаємини між державою і товаровиробниками в області податків. Відповідно до них встановлено понад 20 загальнодержавних податків, зборів і відрахувань. Через це підприємства малого бізнесу позбавляються фінансових ресурсів для поточної діяльності та подальшого розвитку. Для вирішення проблеми щодо податкової політики потрібно використовувати різні форми податкових заохочень, які дозволять малим підприємствам вийти з «тіні». До таких заохочень можна віднести: пільгове оподаткування доходів, зниження ставок податку на прибуток (доход); надання податкових канікул у перші роки фінансово-господарської діяльності з корпоративного податку і прибуткового податку для індивідуальних підприємців за умови цільового використання вивільненого кошти; диференційований підхід до прибуткового оподаткування юридичних та фізичних осіб - підприємців та встановлення неоподатковуваного мінімуму; прибуткове оподаткування за зниженими ставками; створення за рахунок прибутку не обкладених податками фондів спеціального призначення.

Важливою проблемою малого бізнесу в Україні залишається корупція, високий середній рівень неофіційних платежів. Практика засвідчує, що малі підприємства вдаються до неофіційних платежів частіше, ніж великі або середні підприємства.

Вчений О. Русанов [6] вважає, що малий бізнес треба розглядати не лише з точки зору того, що він створює робочі місця й забезпечує суспільство великою кількістю послуг, а й як філософію розвитку суспільства. Прискорювачем розвитку малого бізнесу повинна стати держава. Напрямки підтримки малого бізнесу державою можна представити наступною схемою (рис.1).

Рис.1. Раціональна система державного регулювання та підтримки малого бізнесу на інноваційній основі [6, С.55]

Активізація фінансово-кредитної та інвестиційної підтримки малого бізнесу вимагає невідкладної побудови небанківського фінансово-кредитного сектору, спрямованого виключно на розвиток малого бізнесу за галузями економіки.

У цілому проведені дослідження дозволяють зробити наступні висновки. Детальний критичний аналіз проблем розвитку, показників діяльності та ефективності малого підприємництва в економіці України, свідчить про необхідність розробки ефективних механізмів підтримки малого бізнесу, які відповідають стратегічним векторам розвитку економіки України.

Основою підтримки повинна виступати держава. Для дієвості та найбільшої ефективності державного регулювання розвитку малого бізнесу підтримка повинна бути системною та комплексною.

Література

1. <http://www.niss.gov.ua/book/varnaly/005.htm>
2. Егоров П. В., Карпова Е. И. Управление развитием предприятий малого бизнеса: Монография.–Донецк: Издательство ООО «Лебедь», 2004.– 232с.
3. Легостаева Е.А. Проблема развития и функционирования малого

бизнеса в условиях экономического кризиса // Бизнесинформ №5, 2009г. – С.12-16

4. Чубарева Л. І. Малий бізнес: теорія, механізми підтримки становлення та розвитку : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. ек. Наук : спец. 08.00.01 «Економічна теорія та історія економічної думки» / Л. І. Чубарева. – Донецьк, 2008.–16с.

5. http://ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2006/sze/sze_ric/mp/mp_u/2005.htm

6. Русанов О. Малий та середній бізнес як фактор інноваційного розвитку житлово-комунального господарства // Схід №1(92) 2009р. – С.54-57

УДК532.612+546.226.-325+546.185.-325

ПОВЕРХНОСТНОЕ НАТЯЖЕНИЕ ЖИДКИХ H_2SO_4 И H_3PO_4

Степанова Е. В.

Суйков С. Ю.

Поверхностное натяжение, важнейшая термодинамическая характеристика поверхности раздела фаз, определяемая как работа обратимого изотермического образования единицы площади этой поверхности. Поверхностное натяжение жидкостей является важной характеристикой, особенно для использования в инженерных расчетах и при проектировании устройств, использующих микро и макроэффекты.

До настоящего времени методы исследования поверхностного натяжения (ПН) не стандартизированы. Существующими методами ПН можно определить с точностью до 0,01 мН/м и в редких случаях до ~ 0,001 мН/м [1].

В научной и технической литературе имеется большое количество данных по поверхностному натяжению жидкостей, однако ряд промышленно важных и интересных в теоретическом плане систем до сих пор не изучен. По некоторым сохраняется значительная несогласованность в значениях.

Большой интерес представляют данные по сильным минеральным кислотам, в частности серной и фосфорной. Информация по поверхностному натяжению H_2SO_4 доступна более 100 лет [2], однако, особенно для области близкой к 100% массовых долей, имеется очень ограниченное количество экспериментальных значений [2,3]. И в настоящее время предпринимаются усилия для повышения достоверности значений, особенно в связи с резко выросшим интересом к процессам в стратосфере. Так, в недавней работе [4] приведен ряд новых экспериментальных значений, полученных методом анализа формы капель на поверхности жидкой кислоты. Тем не менее, область концентраций, близких к 100%, по прежнему экспериментально изучена мало. Наиболее подробные данные были получены [5] методом